

Toetsingen

Een whitepaper van The Lifecycle Company

Met dit whitepaper bieden we u een overzicht we een aantal soorten (product-) toetsing. Dit overzicht is niet volledig!

1. Product-, proces- of organisatie-audit

Een audit is een beoordeling die als doel heeft om na te gaan of een product, proces of organisatie voldoet aan verwachtingen, eisen, specificaties, baselines of contractuele verplichtingen. Een audit wordt uitgevoerd door een onafhankelijke partij. Dat kan iemand van elders uit de eigen organisatie zijn of van een in het onderwerp gespecialiseerde externe partij.

Een audit wordt bijvoorbeeld toegepast wanneer er onzekerheid is over het verloop van een project en het resultaat van een audit wordt gebruikt om het project (beter) onder controle te krijgen.

Enkele voorbeelden van te auditten onderwerpen: het ontwerp, alle documentatie, sourcecodes, de procesinrichting- en uitvoering of een geheel project.

Een audit geschiedt doorgaans tegen een vooraf afgestemd normenkader, zoals de betreffende projectstandaarden, CMM of een ISO-norm.

Een audit kan de basis vormen voor een formele certificering, bijvoorbeeld voor een CMM-, ISO- of NEN-certificaat. In dat geval dient de audit plaats te vinden door een daarvoor bevoegde organisatie zoals KEMA of KPMG.

2. Collegiale toets

Een collegiale toets is een geplande, formele beoordeling van een (deel-)product door een collega.

De collegiale toets is de meest elementaire en eenvoudige vorm van producttoetsing. Hierbij moet bij het woord 'product' in eerste instantie gedacht worden aan fysiek tastbare producten als projectplannen, systeemdokumentatie, begrotingen, risicoanalyses etc..

Afhankelijk van een aantal criteria kan een team een project of een organisatie besluiten om alle producten of slechts een deel van de producten collegiaal te toetsen.

Steekproefcriteria zijn:

- de mate van belang van het individuele product in relatie met de mogelijk te lopen risico's;
- de omvang of complexiteit van het product of de mate waarin het nieuwe of aangepaste product van invloed is op het projectresultaat;

- specifieke producten zoals planningen, offertes, voortgangsverslagen;
- ervaringfactoren zoals de ervarenheid van de medewerkers of eerder opgedane ervaringen vanuit projectevaluaties;
- een minimaal percentage (veelal wordt 10 of 20% genomen).

Welke aspecten collegiaal getoetst worden hangt van de specifieke situatie.

Voorbeelden:

- is de uitwerking conform de opdracht;
- wordt de gewenste functionaliteit afgedekt;
- is de uitwerking consistent met de voorliggende documentatie (de specificaties);
- is de uitwerking intern consistent;
- is de uitwerking consistent met de andere uitwerkingen
- is het leesbaar, begrijpelijk, gestructureerd, volledig;
- voldoet het aan de organisatie- of projectstandaarden.

De aspecten waarop wordt beoordeeld dienen vooraf te zijn afgestemd.

Aantoonbaarheid van collegiale toetsing kan worden bereikt door:

- vastlegging van de resultaten (soms worden daar formulieren voor gebruikt);
- het bewaren van getoetste producten voorzien van aantekeningen;
- het gebruik van statusoverzichten ('te toetsen', 'ter toetsing aangeboden', 'getoetst', 'toetsresultaten verwerkt').

3. (Fagan-) Inspectie

Een inspectie is een geplande formele beoordeling van een (deel-) product door leden van een (project-) team onder leiding van een onafhankelijke derde. De inspectiemethode is vooral geschikt voor belangrijke documenten die voor meerdere verschillende doelgroepen bestemd zijn. Denk hierbij aan een projectplan, een offerte, een conversieplan, een testplan of een ontwerp. De inspectie is doorgaans aanvullend op een collegiale toets.

In een Faganinspectie worden steekproefsgewijs producten beschouwd op hun kwaliteit onder leiding van een onafhankelijke kwaliteitsmedewerker die optreedt als moderator. Hierbij bekijkt elke toetser het product vanuit een specifieke vooraf afgesproken rol. De gevonden opmerkingen worden vervolgens ingedeeld in categorieën¹.

Per toetser wordt circa 5 uur besteed:

- 0,5 uur voor de aftrap;
- 2,5 uur toetsen/beoordelen;
- 2 uur inspectiesessie.

¹ Voorbeelden:

- volgens het MOSCOW-principe: must have, should have, could have, would have.
- (1) algemene opmerking, (2) schoonheidsfoutje, (3) urgent, (4) blokkerend.

Op basis van de inspectie kunnen zowel de betreffende producten worden gecorrigeerd als correctieve maatregelen getroffen om de betreffende typen fouten in de toekomst te voorkomen.

Vanuit een Faganinspectie kunnen statistieken worden bijgehouden over aantal en type fouten in bepaalde producten.

Veel gehanteerde randvoorwaarden:

- documenten mogen niet groter zijn dan 30 pagina's;
- opmerkingen uit collegiale toetsen moeten reeds verwerkt zijn;
- in de inspectiesessie worden duidelijke afspraken gemaakt over de uiteindelijke categorie waarin de opmerking valt en welke categorieën wanneer wel en niet worden verwerkt.

Werkwijze Fagan-inspectie:

1. de operationeel verantwoordelijke selecteert de te toetsen documenten
2. in een aftrapsessie worden doel en werkwijze van de inspectie toegelicht, de rollen worden belegd en de documenten worden uitgedeeld. Voorbeelden van rollen: gebruiker, opdrachtgever, ontwerper, bouwer, tester. Ook kan aan iemand een bepaald aspect worden toegekend, zoals: consistentie met nadere documenten of gegevens, infrastructuur, beveiliging etc.
3. de toetsers toetsen het document
4. in een inspectiesessie waarbij de auteur van het document aanwezig is worden de bevindingen doorgesproken. De moderator houdt de uitkomsten (in de verschillende categorieën) en de bestede tijd bij. Eventueel worden correctieve acties besproken en de oorzaken achter de bevindingen.

Mogelijke uitkomsten van de inspectiesessie:

- a. het product wordt geaccepteerd
 - b. er worden verbeteringen doorgevoerd, zonder dat een nieuwe inspectie nodig is;
 - c. er is een nieuwe versie nodig, plus een nieuwe inspectie.
5. De auteur verwerkt de bevindingen
 6. De toetsers controleren of de bevindingen correct zijn afgehandeld
 7. De moderator stelt een inspectieverslag op

4. Ontwerp review

Een ontwerp review is een bijeenkomst die bedoeld is om de ontwerpeisen te evalueren en om na te gaan of aan deze eisen voldaan kan worden, om problemen te identificeren en oplossingen te genereren. Tevens kunnen ontwerpbeslissingen worden besproken: (her-)overwogen en/of bekend stellen. In de review wordt vastgesteld of het ontwerp de juiste structuur en inhoud heeft, of alternatieven overwogen zijn en of genomen beslissingen de juiste zijn. De ontwerpbeslissingen en motiveringen erachter dienen uiteindelijk te worden vastgelegd in het ontwerp.

5. Intake

Een intake is een activiteit of bijeenkomst waarin overdracht en acceptatie plaatsvindt van de ene naar de andere betrokkene in een keten.

Doelen zijn o.a.:

- toezien op het aansluiten van de werkzaamheden en op te leveren producten;
- beoordelen of de over te dragen producten en informatie volledig zijn en voldoen aan de overeengekomen eisen/verwachtingen;
- eventueel toelichten van de overgedragen producten.

In principe zal iedereen die start met een activiteit, zoals het opstellen van een begroting, het opstellen of aanpassen van een ontwerp, het starten van een test etc., eerst een intake uitvoeren, al of niet samen met degene voor hem in de keten.

6. Walkthrough

Een walkthrough is een meer of minder formele beoordeling van een (deel-) product door leden van een team op aanvraag van en onder leiding van de ontwikkelaar van het product (de auteur), met als doel om na te gaan of het product voldoet aan de specificaties. Een walkthrough kan gezien worden als een brede collegiale toets of een informele Fagan-inspectie. Een walkthrough kan bijvoorbeeld worden toegepast bij erg kritische ontwerpen en dan met name in een vroeg stadium van het werk. Bij een walkthrough vervult over het algemeen de auteur de rol van moderator (dit i.t.t. een Fagan-inspectie). In een walkthrough vindt doorgaans geen oorzakenanalyse plaats.

7. Zelfevaluatie

Een zelfevaluatie is een formele bijeenkomst van een dag (-deel) onder leiding van een moderator, waarbij aan de hand van een checklist (een lijst met vragen of stellingen) een oordeel wordt gegeven van de volwassenheid van het team of het organisatieonderdeel op een bepaald aspect. Er bestaan o.a. zelfevaluaties voor ASL, BiSL, ITIL en INK. Doel van een zelfevaluatie is om sterke en zwakke punten en verbeterpunten te inventariseren en te komen tot een beperkte lijst van verbeteracties. Een zelfevaluatie kan een opstap zijn voor een formele (certificerings-) audit door een derde partij.

8. Acceptatietoets of acceptatietest

Een acceptatietest is de test door gebruikers en/of beheerders van een op te leveren product. De test geschiedt op basis van vooraf overeengekomen acceptatiecriteria. Meest bekend zijn de gebruikersacceptatietest (GAT) en de productie- of exploitatie acceptatietest (EAT/PAT). De test geschiedt op basis van een Testplan waarin o.a. doel, opzet en planning van de test zijn vastgelegd, aan de hand van testgevallen (vastgelegd in de vorm van testcases of testgeval beschrijvingen). Aan het eind van de acceptatietest wordt een testverslag opgesteld in vindt formele acceptatie plaats:(een gonogo besluit. Niet persé alle testcases dienen positief te zijn afgerond. Vaak wordt bij de bevindingen een indeling gemaakt in prioriteiten:

1. Bevinding dient direct te worden verholpen (testblokkerende bevinding)
2. Bevinding dient voor inproductie name te worden verholpen (productieblokkerende bevinding)
3. Bevinding dient zo spoedig mogelijk na in productie name te worden verholpen

The lifecycle company

INFORMATION PROCESS IMPROVEMENT

4. Bevinding dient in een volgende release te worden verholpen
5. Bevinding dient verholpen te worden zodra er tijd en/of budget is.

Vaak wordt als eis bij prioriteit 3 t/m 5 gesteld dat er een geaccepteerde workaround moet zijn.

The Lifecycle Company bestaat uit een netwerk van gelijkgezinden, allen met een ruime ervaring en expertise in advisering en inrichting van IT-regie, business informatiemanagement (functioneel beheer & informatiemanagement) en applicatiemanagement (applicatiebeheer & onderhoud).

Wij zijn het expertisecentrum voor BiSL en ASL, de control frameworks voor business informatiemanagement en applicatiemanagement.

Meer informatie?

Mail ons op info@thelifecyclecompany.nl